

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-6/24256,Irena-19192013-i-Jadwiga-19262020-Zappe.html>
01.03.2026, 14:43

Irena (1919–2013) i Jadwiga (1926–2020) Zappe

09.05.2016

Irena i Jadwiga Zappe

Po II wojnie światowej stworzyły we Lwowie dom pomocy polskim dzieciom i młodzieży. Podtrzymywały tożsamość narodową i kształtowały świadomość historyczną młodych ludzi poprzez udzielanie tajnych lekcji historii, literatury i języka polskiego.

Siostry Irena (ur. 5 kwietnia o.1919 r., zm. 14 lipca 2013) i Jadwiga (ur. 8 kwietnia 1926 r., zm. 24 lipca 2020) Zappe pochodzą z lwowskiej rodziny inteligenckiej, ich matka była nauczycielką, ojciec – naczelnikiem stacji kolejowej we Lwowie. W czasie II wojny światowej obie siostry należały do AK, kolportowały pisma podziemne, Irena była łączniczką.

Po wojnie siostry rozpoczęły w swoim lwowskim mieszkaniu pracę z dziećmi i młodzieżą polską, najczęściej z ubogich rodzin. Początkowo prowadziły tajne nauczanie dla dzieci z zaprzyjaźnionych rodzin, później – dla coraz liczniejszej grupy dzieci i młodzieży, nie tylko

narodowości polskiej. Wychowankowie sióstr pochodzili m.in. ze zubożałych rodzin lwowskich, często z marginesu społecznego, były sierotami i bezdomnymi. Siostry uczyły historii, literatury i języka polskiego, zasad wiary katolickiej, języków obcych, a także gry na fortepianie. Podczas zajęć wpajały dzieciom zasady moralne i etyczne oraz podstawy dobrego wychowania. Uczyły młode pokolenie patriotyzmu i miłości do Polski. Najuboższe dzieci otrzymywały posiłki oraz niezbędną odzież. Poza nauką siostry Zappe organizowały swoim wychowankom czas wolny. Co roku w okresie świąt Bożego Narodzenia w mieszkaniu rodziny Zappe wystawiano jasełka z udziałem dzieci. Przy minimalnym nakładzie środków finansowych osiągnęto wspaniały efekt dzięki ogromnej pracy i pomysłowości sióstr, a także przyjaciół i wychowanków.

Za swoją działalność siostry poddawane były prześladowaniom ze strony KGB. Były szykanowane w miejscach zatrudnienia – Irenie, która była pracownikiem naukowym na uniwersytecie, zakazano pracy z młodzieżą, zwolniono z zajmowanego stanowiska i pozwolono na pracę jedynie w charakterze pomocy technicznej.

W latach siedemdziesiątych przygotowywano przeciwko siostrze Zappe akt oskarżenia za udział w nielegalnej organizacji oraz agitację przeciwko władzy radzieckiej. Jako świadków brano dzieci ze szkoły i zmuszano je do składania niekorzystnych dla sióstr zeznań, które potrzebne były do sporządzenia aktu oskarżenia. Dzieci jednak solidarnie zeznawały, że panie Zappe pomagają im tylko w lekcjach.

Dzięki pracy, ofiarności i opiece sióstr Zappe wielu młodym ludziom udało się opuścić często patologiczne środowiska i z ukształtowanym systemem wartości, opartym na zasadach wiary, miłości do Polski, znajomości podstawowych wydarzeń z historii Polski, szacunku do drugiego człowieka, wejść w dorosłe życie. Wielu z nich to dzisiaj świetnie wykształceni specjaliści, osoby uczciwe, wrażliwe na krzywdę ludzką.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 6 listopada 2006 r. siostry Zappe uhonorowane zostały za wybitne zasługi w działalności na rzecz rozwijania współpracy polsko-ukraińskiej Krzyżami Kawalerskimi Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)